

درس ۲۲

خانم آئینه و خانم قوامی نژاد

درس ۲۲

مبارزه‌ی مردم ایران با استعمار

در درس گذشته پی بردید که کشور ایران مورد توجه استعمارگران بود. دولت‌های قدرتمند بر سر نفوذ در ایران با یکدیگر رقابت می‌کردند. اگرچه حکومت‌های نالایق در ایران به بیگانگان اجازه‌ی دخالت و نفوذ می‌دادند، مردم کشور ما همواره با استعمارگران مبارزه می‌کردند. از هر منطقه‌ی کشور ما انسان‌های بزرگ و فداکاری برخاستند و برای کوتاه کردن دست بیگانگان از کشور تلاش کردند و در این راه رنج زیادی را تحمل کردند؛ حتی از جان خود گذشتند.

تعداد این شخصیت‌های بزرگ، زیاد
و شرح کارهایشان مفصل است. من
چند نمونه برایت می‌گویم.

چه کسانی با استعمارگران
مبارزه کردند؟

فعالیت ۱

شرح حال شخصیت‌های این درس را بخوانید. چه ویژگی‌های مشترکی در همه‌ی آنها وجود دارد؟
فهرست کنید. گفت‌وگو کنید.

از مطالعه‌ی این سرگذشت‌ها چه نتیجه‌ای می‌گیرید؟ اگر در آن زمان به دنیا می‌آمدید، دوست
داشتید در کنار کدامیک از این شخصیت‌ها قرار می‌گرفتید و چطور او را یاری می‌کردید؟

مطالعه برای انجام فعالیت

تندیس امیر کبیر

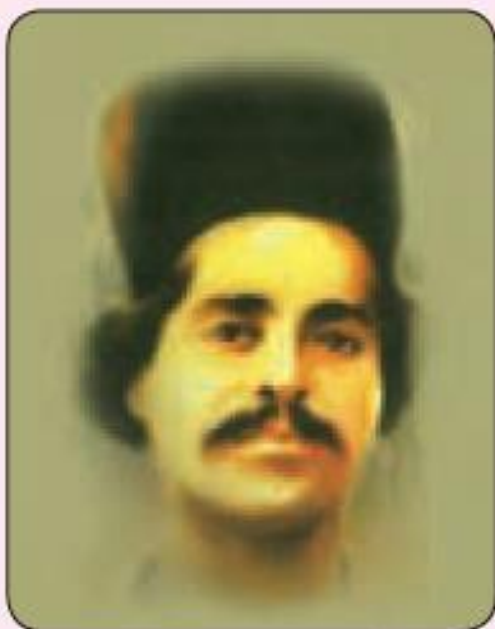
○ امیر کبیر، میرزا تقی خان فراهانی مشهور به امیر کبیر در روستایی در اراک به دنیا آمد. او صدراعظم یا نخست‌وزیر ناصرالدین شاه بود. امیر کبیر وقتی به این مقام رسید، آرزو داشت ایران را به کشوری مستقل و آباد تبدیل کند. در زمان او دولت‌های روس و انگلیس به شدت در امور کشور دخالت می‌کردند. امیر کبیر از دخالت شاهزادگان و درباریان در کشور جلوگیری نمود. او مدرسه‌ای تأسیس کرد تا افراد با علوم و فنون جدید آشنا شوند؛ روزنامه منتشر کرد و چندین کارخانه نیز تأسیس کرد. او از دخالت نمایندگان خارجی در امور داخلی ایران جلوگیری می‌کرد و می‌گفت: «نه به انگلیس امتیاز می‌دهیم و نه به روسیه». بیگانگان که فهمیده بودند با مردی روبه‌رو شده‌اند که نمی‌گذارد به اهدافشان برسند با بعضی از درباریان همدست شدند و آن قدر علیه او نزد شاه بدگویی کردند که شاه او را از صدراعظمی برکنار کرد و سپس با دستور ناجوانمردانه‌ی شاه، او را در فین کاشان به شهادت رساندند.

آرامگاه میرزا کوچک خان میرزا کوچک خان جنگلی

○ **میرزا کوچک خان جنگلی** : یونس معروف به میرزا کوچک در رشت دیده به جهان گشود. او چندی در مدارس علمیه به تحصیل علوم دینی مشغول شد. در اواخر دوره ی قاجار بخش هایی از کشور ما توسط نظامیان روسیه و انگلیس اشغال شده بود. بیگانگان به مردم ستم می کردند و حکومت نیز ناتوان بود. در این شرایط میرزا کوچک خان که مردی مؤمن، شجاع و حامی مظلومان بود در گیلان قیام کرد و بسیاری از مردم به او پیوستند. پیروان میرزا هم با مأموران حکومتی و هم با قوای روسی و انگلیسی جنگیدند؛ اما سرانجام بسیاری از آنها دستگیر شدند و میرزا کوچک خان به همراه دوستش در برف و سرمای کوهستان گرفتار شد و به شهادت رسید.

رئیس علی

مجسمه‌ی رئیس علی دلواری
در بوشهر

○ رئیس علی دلواری : رئیس علی دلواری در اطراف شهر بوشهر چشم به جهان گشود. رئیس علی مردی شجاع بود و ایمانی قوی داشت. او در تیراندازی و سوارکاری ماهر بود. با شروع جنگ جهانی اول، انگلیسی‌ها جنوب ایران به ویژه بوشهر را اشغال کرده، و پرچم خودشان را در آنجا افراشته بودند. او در باره‌ی اشغال نظامی ایران به چند تن از روحانیون بوشهر نامه نوشت و آنها نیز در جواب گفتند که جنگیدن با اشغالگران واجب است. رئیس علی و هوادارانش که به آنها دلیران تنگستان می گفتند، قهرمانانه با انگلیسی‌ها جنگیدند. اما در یکی از این نبردها، رئیس علی تیر خورد و به شهادت رسید.

دکتر مصدق و آیت‌الله کاشانی

○ دکتر محمد مصدق و آیت‌الله سید ابوالقاسم کاشانی از آغاز کشف و استخراج نفت در ایران، دولت انگلستان که از محصول نفت ایران درآمد زیادی کسب می‌کرد با بستن قراردادهایی منابع نفتی ما را غارت می‌کرد. دکتر محمد مصدق که در زمان حکومت پهلوی نماینده‌ی مجلس بود، شجاعانه در مقابل استعمار انگلیس ایستاد و برای ملی کردن نفت به مبارزه برخاست. در همان زمان آیت‌الله کاشانی نیز که از علمای مبارز و مخالف شدید استعمارگران بود از نهضت ملی شدن نفت ایران حمایت کرد و در این کار نقش بسیار مهمی داشت. سرانجام در اسفندماه سال ۱۳۲۹ شمسی مجلس شورای ملی قانون ملی شدن نفت را تصویب کرد تا دست بیگانگان را از نفت ایران کوتاه کند.

محمد رضا شاه پهلوی با توطئه‌ی آمریکا و انگلیس، دکتر مصدق را به روستای احمدآباد تبعید، و او تا آخر عمر مانند یک زندانی زندگی کرد.

فعالیت ۱

شرح حال شخصیت‌های این درس را بخوانید. چه ویژگی‌های مشترکی در همه‌ی آنها وجود دارد؟ فهرست کنید. گفت‌وگو کنید.

از مطالعه‌ی این سرگذشت‌ها چه نتیجه‌ای می‌گیرید؟ اگر در آن زمان به دنیا می‌آمدید، دوست داشتید در کنار کدامیک از این شخصیت‌ها قرار می‌گرفتید و چطور او را یاری می‌کردید؟

✓ شرح حال شخصیت های این درس را بخوانید. چه ویژگی های مشترکی در همه ی آنها وجود دارد؟ فهرست کنید. گفت وگو کنید.

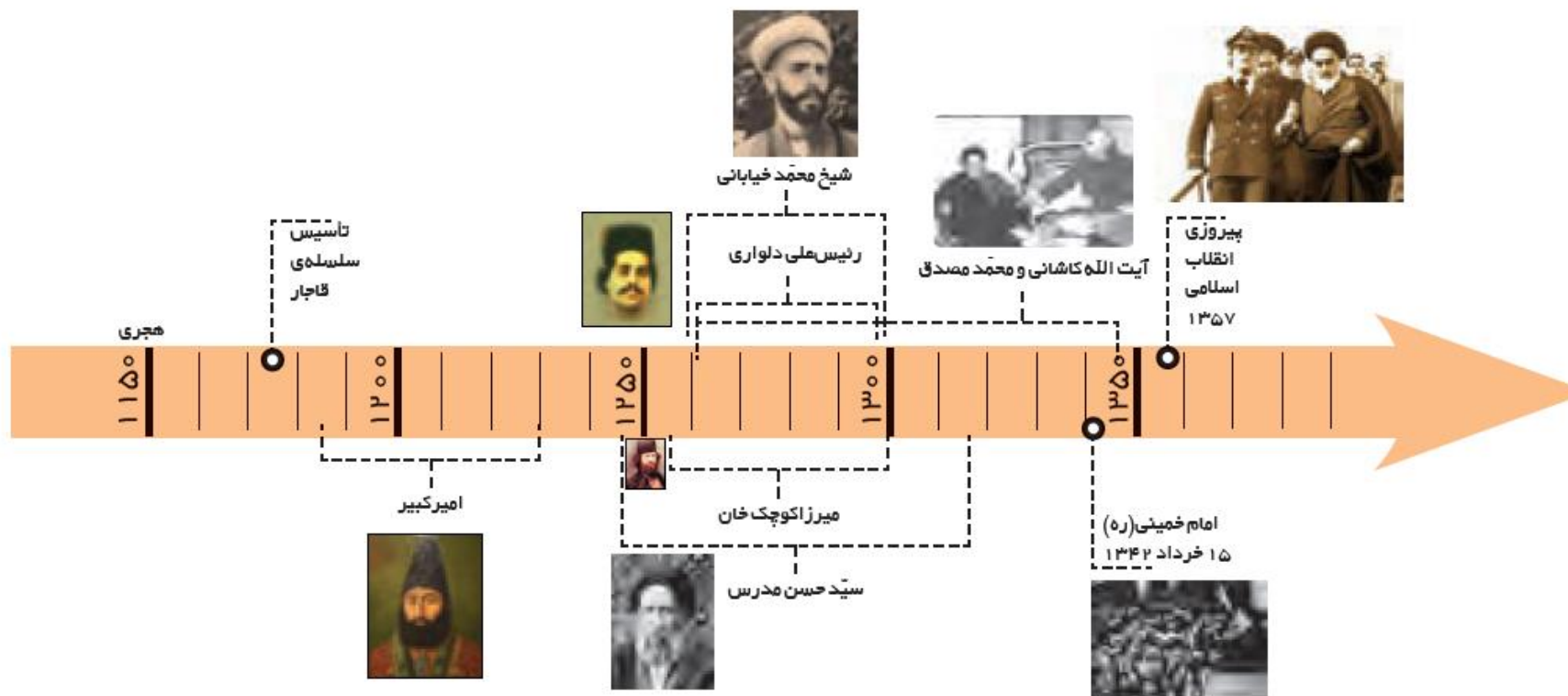
- وطن دوستی
- دینداری
- استعمار ستیزی
- شهادت طلبی
- غیرت
- شجاعت
- بیگانه ستیزی

✓ از مطالعه ی این سرگذشت ها چه نتیجه ای می گیرید؟

باید در برابر دشمنان وطن مقاومت کنیم و به آنها اجازه ی تجاوز به آب و خاک میهن را ندهیم.

✓ اگر در آن زمان به دنیا می آمدید، دوست داشتید در کنار کدام یک از این شخصیت ها قرار می گرفتید و چطور او را یاری می کردید؟

دوست داشتم در کنار دکتر مصدق باشم؛ درس های خودم را به خوبی می خواندم تا بتوانم به او کمک کنم و در پیشبرد نهضت ملی شدن نفت، دکتر مصدق را یاری می کردم.

به منظور استقلال و عدم وابستگی کشورمان به بیگانه‌ها و توسعه‌ی صنعت و اقتصاد و رونق صادرات و تجارت ایران.

فعالیت ۲

به نظر شما چرا امیرکبیر چند کارخانه تأسیس کرد؟

فعالیت ۳

کاربرگهی شماره‌ی ۲۷ را در کلاس تکمیل کنید.

جواب کاربرد شماره ۲۷ مطالعات ششم ابتدایی

این نقشه قلمرو ایران کنونی و سرزمین هایی را که به موجب قراردادهای استعماری از ایران جدا شدند، نشان می دهد. روی نقشه جهت های اصلی و فرعی را بنویسید. سپس بگویید:

1. در شرق و شمال شرق کدام مناطق قبلا جزء قلمرو ایران بوده اند؟ چند مورد نام ببرید.
2. در شمال غرب ایران، کدام مناطق قبلا جزء قلمرو ایران بوده اند؟ چند نمونه نام ببرید.

حل کاربرد شماره 27 مطالعات اجتماعی ششم ابتدایی را در عکس زیر مشاهده می کنید:

قلمرو ایران و قراردادهای استعماری

این نقشه قلمرو ایران کنونی و سرزمین‌هایی را که به موجب قراردادهای استعماری از ایران جدا شدند، نشان می‌دهد. روی نقشه جهت‌های اصلی و فرعی را بنویسید. سپس بگویید:

— در شرق و شمال شرق کدام مناطق قبلاً جزء قلمرو ایران بوده‌اند؟ چند مورد نام ببرید.

قندهار، کابل، سمرقند، هرات، مرو، بخارا، عشق آباد

— در شمال غرب ایران، کدام مناطق قبلاً جزء قلمرو ایران بوده‌اند؟ چند نمونه نام ببرید.

گرجستان، ایروان، اران، داغستان

پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی (ره) دست بیگانگان را از کشور ما کوتاه کرد . پرس و جو کنید و یک جمله از امام (ره) درباره ی قدرت های استعمارگر پیدا کنید و به کلاس بیاورید.

امام خمینی (ره) فرمودند : « آن روز مبارک است بر ما که سلطه ی جهان خواران بر ملت های مستعضعف شکسته شود و تمام ملت ها سرنوش خودشان را به دست خودشان بگیرند.»

به یک تقویم مراجعه کنید و روز ملّی شدن صنعت نفت را در آن پیدا کنید. چرا این روز تعطیل رسمی است ؟

29 اسفند روز ملی شدن صنعت نفت است . درچنین روزی ر سال 1329 مجلس شورای ملّی شدن صنعت نفت را تصویب کرد تا دست بیگانگان را از نفت ایران کوتاه کند . (قبل از آن دولت انگستان با به دست گرفتن استخراج نفت در ایران ، سرمایه ی ملّی ما را غارت می کردند.)

1- مردم کشور ما در مقابل استعمارگران چه می کردند ؟

جواب مردم ما همواره با استعمارگران مبارزه می کردند. از هر نقطه ی کشور ما انسان های بزرگ و فداکاری برخاستند و برای کوتاه کردن دست بیگانگان از کشور تلاش کردند و در این راه رنج زیادی را تحمل کردند. و حتی از جان خود گذشتند.

2- نام چند شخصیت بزرگ مبارز با استعمار را در ایران ، در فاصله ی بین تأسیس سلسله ی قاجار تا پیروزی انقلاب اسلامی ، بنویسید.

جواب امیرکبیر ، سید حسن مدرس ، شیخ محمّد خیابانی ، رئیس علی دلواری ، میرزا کوچک خان جنگلی ، آیت ا... کاشانی ، دکتر محمّد مصدق و امام خمینی

3- همواره دولت های قدرتمند بر سر ... نفوذ ... در ایران با یکدیگر رقابت می کردند.

4- پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری ... امام خمینی (ره) ... بیگانگان را از کشور ما کوتاه کرد.

پایان